12

BİNGÖL VİZYON PLANI

'YÜZÜ KIRA DÖNÜK KENT'

KENTSEL VİZYON PLATFORMU

KENTSEL ViZYON
PLATFORMU

‘Kentsel Vizyon ile Kurgulanan Kentler’

NEF ve Kentsel Strateji tarafından kurulan
Kentsel Vizyon Platformu
kamu, sivil ve özel sektör işbirliği ile
- bölge
- kent
- mahalle

ölçeğinde çalışmalar yaparak, yeni planlama
yaklaşımı ve modellerini tartışmaya açmaktadır.

81 KENT ViZYON

www.kentselvizyon.org

“Bingöl Vizyon Planı” Kentsel Strateji tarafından geliştirilen kapsam ve içerik çerçevesinde, A. Faruk Göksu ve Sıla Akalp’ın Stüdyo 33’te verdiği eğitimler sonucunda, Deniz Kimyon ve Merve Demiröz tarafından hazırlanmıştır.

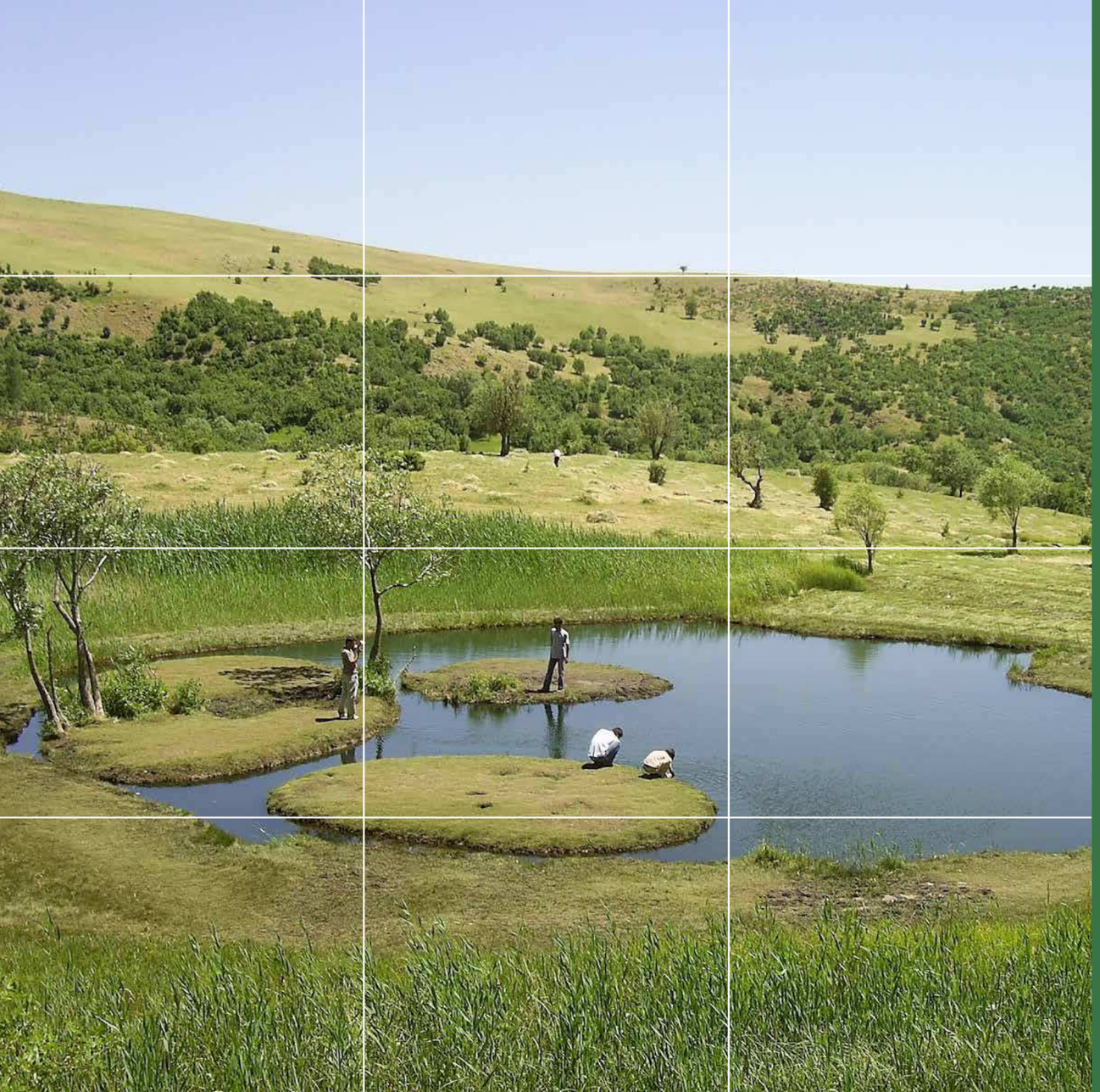

01 ANALİTİK BAKIŞ 07
Stratejik Göstergeler
10 Temel Sorun ve Fırsat
BEK Analizi

02 STRATEJİK BAKIŞ 15
Bölgesel İşbirliği
Kent Kurgusu

03 VİZYON 20
Bölgesel Vizyon
Kentsel Vizyon

04 3x3 VİZYON ve EYLEM ÇERÇEVESİ 23
Vizyon Çerçevesi
Eylem Çerçevesi

05 BİNGÖL'ÜN GELECEĞİ İÇİN 36
7 TEMEL İLKE

"İş bu katalogda kullanılan materyaller, sosyal sorumluluk projesi kapsamında kullanılmıştır. Ticari amaçla kullanılamaz."

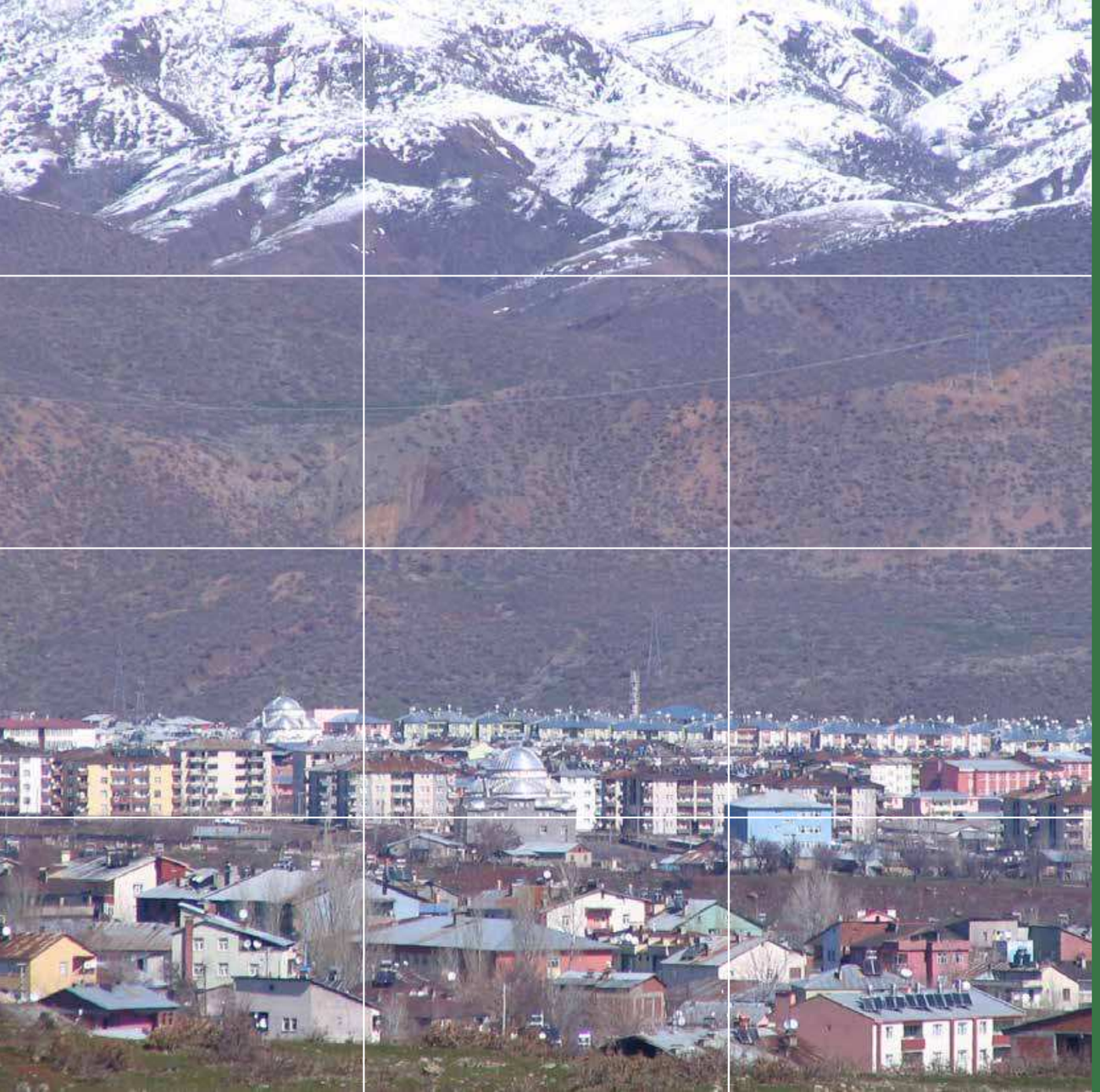

BÖLÜM 01

ANALİTİK BAKIŞ

Stratejik Göstergeler
10 Temel Sorun ve Fırsat
BEK Analizi

STRATEJİK GÖSTERGELER

Nüfus:

263.000

Ekonomik Değerler:

- Hayvancılık
- Turizm
- Arıcılık
- Ormancılık

Sosyal Altyapı:

- 1 Üniversite
- 1 Sinema
- 5 Kütüphane
- 1 Kültür Merkezi

Tarihsel İzler:

- Arkeolojik Sit Alanı: 7
- Kültür (tek yapı ölçeğinde) ve tabiat varl ıkları:67

Festivaller:

- Bingöl Karer Kültür Festivali
- Karlıova Güneşin Doğuşu Festivali
- Yayladere Sülbüs Doğa ve Kültür Festivali
- Kiğı Seyit Kasım Festivali

Performans Kriterleri

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
69

ÇEVRE
51

EKONOMİ
70

SOSYAL
68

YAŞAM KALİTESİ
68

Eğitim:

- Bingöl Üniversitesi (4500 öğrenci)

Doğal Değerler:

- Susurluk Çayı
- Manyas Gölü
- Kazdağları
- Marmara — Ege Denizi Adaları
- Milli Parklar (Kazdağları — Kuşcenneti)
- Kapıdağ

Kaynak: Türkiye'nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması, Boğaziçi Üniversitesi, 2011.

10 TEMEL SORUN

1. Düşük okur-yazarlık oranı
2. Sınırlı yatırım kaynakları
3. İşsizlik
4. Köylere geri dönüş nedeniyle ortaya çıkan sosyal ve fiziksel altyapı yetersizlikleri
5. Nitelikli tarım alanının az olması
6. Düşük sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi
7. Tarihi ve kültürel değerlerin korunmaması
8. Üniversitenin kurulmasıyla beraber oluşan konut talebinin karşılanamaması
9. Sosyo- kültürel kamusal alan eksikliği
10. Geleneksel el sanatlarına verilen değerin azalması

10 TEMEL FIRSAT

1. Doğal, tarihi ve kültürel değerlerin zenginliği
2. Doğal turistik alanlar
3. Kış turizmine ve kış sporlarına uygunluk
4. Alternatif turizm türlerine uygun çevre
5. Hayvancılık
6. Arıcılık ve bal üretimi
7. Bingöl Üniversitesi
8. Güneydoğu Anadolu- Doğu Karadeniz güzergahı üzerinde bulunması
9. Madencilik ve jeotermal kaynaklar
10. Genç iş gücü potansiyeli

BEK ANALİZİ

Kaynak: Kentsel Strateji

Birikim
Adetler/Gelenek
Zazaca
Kırsal yaşam kültürü
Folklorik değerler/halk oyunları &türküler

Bereket
Yeşil(dağlar, meralar, yaylalar)
Mavi (nehirler, göller)
Ceviz
Yabani hayvanlar (ceylan,..)
Ilıcalar

Beceri
El sanatları
Besicilik
Karlıova Balı

Bakış
Hayvancılık
Köken
Doğal değerler

Büyüme
Eğitim
Kültür tanıtımı
Kırsal kalkınma
Birikim paylaşımı/Aktarımı

Beklenti
Geleneklerin aktarımı
Doğal yaşamın korunması
Yaşam kalitesi
Hayvancılığa dayalı sanayi
Kırsal kalkınma

Ekoloji
Nehirler
Ormanlar
Göller
Platolar
Yaylalar
Dağlar

Ekonomi
Hayvancılık
Arıcılık
Turizm
Ormancılık
Meyve-sebzecilik
Avcılık

Eşitlik
Sosyal gruplar
Kadın-erkek

Etkinleştirme
Eğitim
Üniversite
Suyun kullanımı

Edinim
Eğitim
Sivil/Kamu ortaklığı

Entegrasyon
Doğa & Turizm
Bölgesel işbirliği
(Erzincan- Elazığ- Tunceli)
Doğa & Kültür

Koruma
Orman
Su
Tarihi değerler
Doğal değerler
Farklılıklar(dil)

Kapasite
Akarsular ve göller
Yeşil topografya
İş gücü

Kalkınma
Agro -turizm
Sağlık turizmi
Hayvancılık
Arıcılık
Dokumacılık

Kimlik
Efsaneler
Manevi değerler
Yüzen Ada
Güneşin doğuşu
Urartu Yolu

Katılım
Sahiplenme
Sivil ortaklık

Kurgu
Kıra dönük- Kırla iç içe kent
Etnik kültür
Farklılıklar

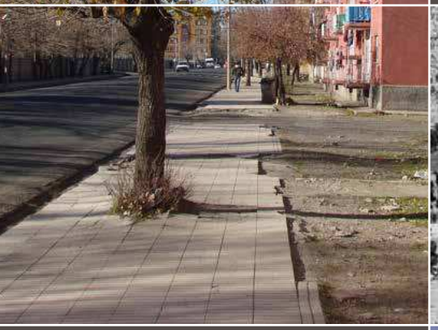

BÖLÜM 02

STRATEJİK BAKIŞ

Bölgesel İşbirliği
Kent Kurgusu

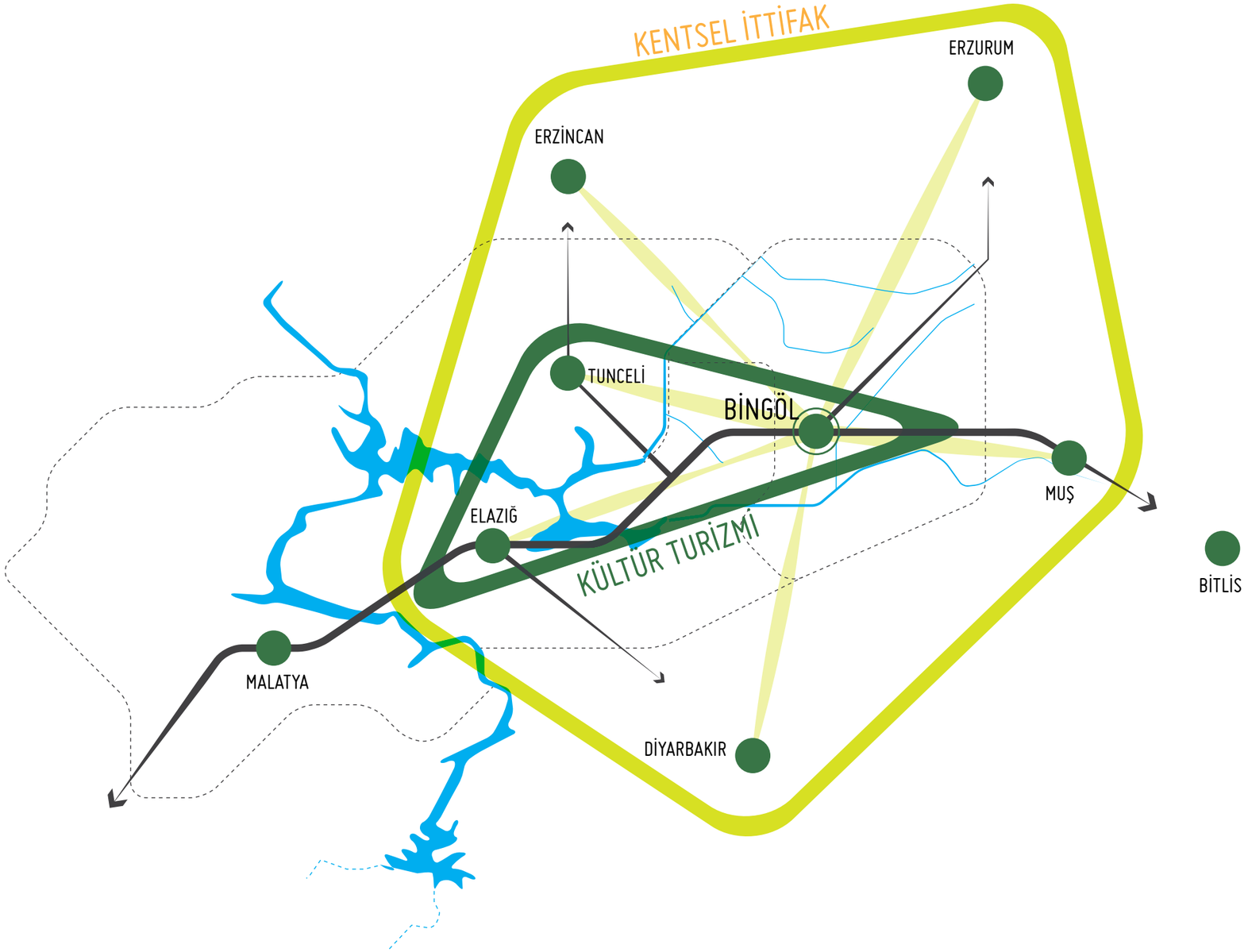

BÖLGESEL İŞBİRLİĞİ

BİNGÖL, BÖLGE İÇİNDE HANGİ STRATEJİK ROLÜ ÜSTLENECEK?

Bingöl, Fırat Kalkınma Ajansı'na bağlı kentlerden Tunceli ve Elazığ; sınır ilişkisi içinde olduğu Muş, Erzincan, Erzurum ve Diyarbakır ile muhtelif konular üzerinden işbirliği/birliktelik geliştirecektir. Peri Suyu'nun rota ve çeperinin omurgasını oluşturduğu 'Omurga Peri' Mavi İttifaklar Projesi kapsamında,Elazığ ve Tunceli ile bölgesel ölçekte doğal bir bütünlük sağlanacaktır. Kültürel ve doğal yapıyı bütünleştirecek "Peri Suyu Festivali" önerisi ile de bu bağ güçlendirilecektir.

Tunceli ve Elazığ ile doğal ittifakların yanı sıra "kültür turizmi" teması için de bir araya gelinecektir. Bingöl, bu ilişkilere farklı bir desen katarak, eklemlenme/kümelenme yaratma potansiyellerini güçlendirecektir.

Fırat Kalkınma Ajansı'na bağlı illerden Malatya ve Elazığ cazibe merkezleri olarak tanımlanmış, Bingöl ve Tunceli illeri ise yaşam kalitesini artırarak ekonomiye dahil olacağı kurgusu ile planlanmıştır. Kırsal doku ve kimliğin baskın olduğu bu iki kent arasında kırsal kalkınma açısından işbirliği/ittifaklar sağlanacaktır.

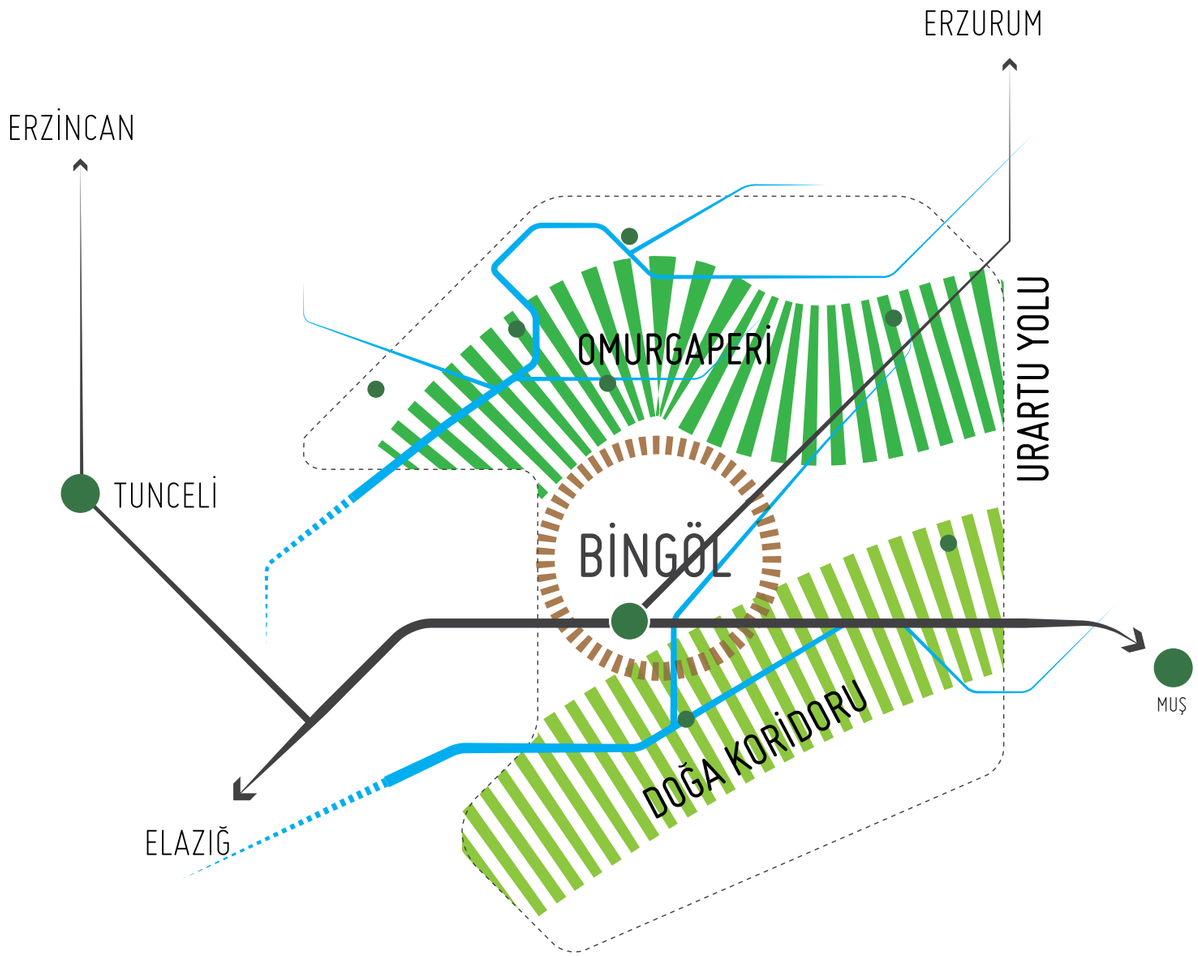

KENT KURGUSU

YENİ KENT KURGUSU NE OLACAK?

Bingöl, sınır ilişkisi içerisinde olduğu kentlerle geliştireceği ekonomik-sosyal ilişkilerin yanında özgül olarak kentsel ölçekte sorun tespitinin ve var olan değerlerin/potansiyellerin geliştirilmesi çerçevesinde stratejiler belirleyecektir. Bu stratejilere göre kentsel vizyonlar ile kendi kent modelini tasarlayacaktır. Bu bağlamda, Bingöl'ün kent kurgusunu oluşturacak öncelikler şunlardır:

- Doğal güzelliklerin/değerlerin korunması, doğal ve kültürel değerlerin bakımı, gelecek kuşaklara aktarılması ve sunumu için turizm teşviki,
- Kır-kent modeli /yüzü kıra dönük kırla iç içe kent
- Ekonomi-üniversite işbirliği [hayvancılık akademisi]
- Genç işgücü
- Kentsel nirengi noktaları olan doğa/kültür/tarih rotaları ile mekanı bütünüyle örgütlemek(korumak-kullanmak)
- Doğanın ritmi/ezgisi (doğa &kültür) [doğa ve halkoyunları/türküler]

BÖLÜM 03

VİZYON
Bölgesel Vizyon
Kentsel Vizyon

BÖLGESEL VİZYON

DÖNGÜSEL İTTİFAKLAR: TARIMSAL VE KÜLTÜREL İŞBİRLİKLERİ

KENTSEL VİZYON

YÜZÜ KIRA DÖNÜK KENT KURGUSU

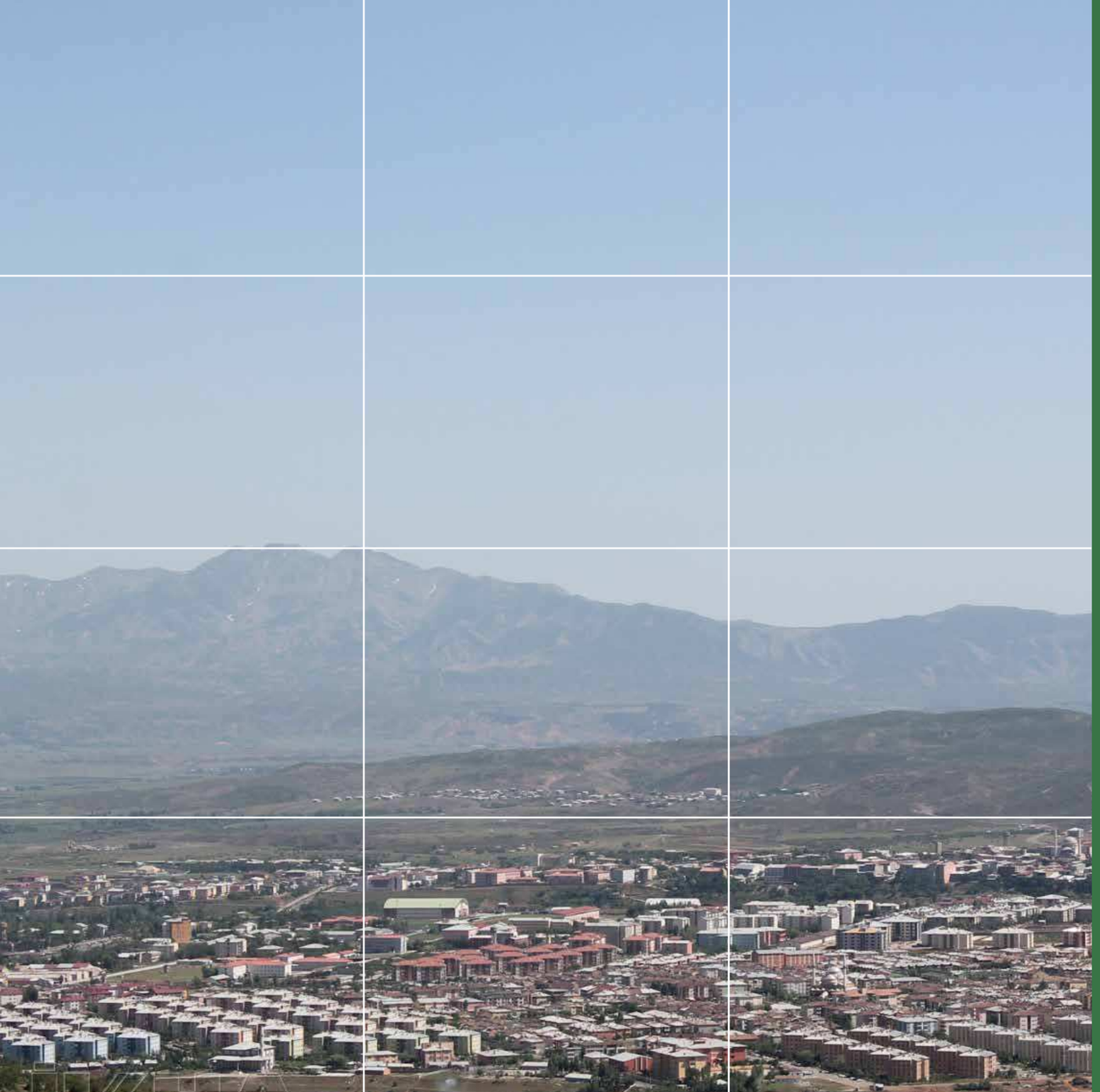

BÖLÜM 04

3X3 VİZYON ve EYLEM ÇERÇEVESİ

Vizyon Çerçevesi

Eylem Çerçevesi

VİZYON ÇERÇEVESİ 3 X 3 EYLEM ÇERÇEVESİ

1 FARKLILIK

1. **Sağlık / Şifa:** "Mingöl" & Bingöl": Sağlık & Şifa Mekanı
2. **Sahiplilik / Aidiyet:** Zazaca
3. **Söylence / Efsane:** Dünyadaki İki Yerden Biri

2 TEMA

1. **Döngü:** Eşsiz Tabiat Değerleri
2. **Devinim:** Kır- Kentin Gündelik Ritimleri
3. **Dingin:** Yavaş Büyüme

3 STRATEJİ

1. **Kalkınma:** Kırsal İstihdam
2. **Katılım:** Ortak Paydada Buluşmak
3. **Koruma:** Koruma ve Kullanma

BİNGÖL'ÜN GELECEĞİ

1 SEKTÖR

1. **Hayvancılık:** Öncü Sektör
2. **Turizm:** Doğanın Güzelliğini Paylaşma
3. **Arıcılık:** Bin Bir Çiçek Bin Bir Güzellikten Gelen Bal

2 PROGRAM

1. **Eğitim:** Eğitimin Diyalektiği
2. **Ekonomi:** Genç İşgücünün İstihdamı
3. **Çevre:** Doğadan Gelen Güzellik

3 PROJE

1. **Omurga Peri:** Peri Suyu'nun Birleştiriciliği
2. **Tarihi Belleğin Canlandırılması:** Tarihin İzlerini Keşif
3. **Doğanın ritmi/ ezgisi:** Doğa Kültür İkilisi

3 FARKLILIK

1 Sağlık / Şifa

"Mingöl" & Bingöl":
Sağlık & Şifa Mekanı

Evliya Çelebi Bingöl'e geldiğinde ildeki birçok göl dikkatini çeker ve onları bir bir adlarıyla defterine yazar. Bu göllerden bazılarının suyunu içen hastaların iyileştiğini söyleyerek sağlıklı oluşuna işaret eder.

Bingöl'deki göllerin doğal efsanevi özelliği bir yana bir de sağlık/şifa sunduğu öne sürülmektedir. Bu durum, yerel halkın doğal değerlerine sahip çıkması için önemli bir neden olarak ortaya çıkmaktadır.

2 Sahiplilik / Aidiyet

Zazaca

Bingöl'de yaşanan kısıtlamalarla beraber zorunlu göç, baskı ve asimilasyon yaşanmıştır. Bölgedeki yerel kültür/kürt kültürü oldukça zedelenmiştir. 1990'ların sonlarına doğru geri dönüş ile birlikte halk kendi kültürünü yeniden yaşatmaya başlamıştır. Ağırlıklı olarak Zazaca'nın konuşulduğu Bingöl'de, dil konusunda sorunlar devam etse de son zamanlarda Zazaca'nın kullanımı yaygınlaşmıştır. Bingöl halkının kendi kültürü ile aidiyetini sağladığı söylenebilir. Yaşama kültürüne sahip çıkarak özgül değerlerini yaşatmaktadır. Asimilasyon sorununa ilişkin olarak Bingöl Üniversitesi'nde kurulan Zaza Dili ve Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi, bu kültüre ait kimliğin yaşatılması ve sürekliliği için önemlidir.

3 Söylence / Efsane

Dünyadaki İki Yerden Biri

Bingöl'de ilgi çekici efsanevi doğa olayları gözlemlenmektedir. Bunlardan biri "Güneşin Doğuşu"dur. Güneşin Doğuşu, dünyada tam anlamıyla iki yerden izlenmektedir. Birincisi İsviçre'nin Alp Dağları'ndan, ikincisi ise Karlıova'daki Bingöl Dağları'nın Kale Tepesi'nden seyredilmektedir. Buradan " Güneşin Doğuşu"nu çok değişik şekillerde, normal halinden çok farklı, heyecanlı ve oldukça korkunç sahneler eşliğinde seyretmek mümkündür. Bir diğeri ise Solhan'da yer alan "Yüzen Adalar"dır. "Yüzen Adalar" dikkat çeken doğa harikaları arasında yer almaktadır. Üç tarafı dağlar ve tepelerle çevrilmiş düz arazi üzerinde bulunan, alanı 300 m2, derinliği 50 metre dolayında olan krater gölü üzerinde sal gibi, bağımsız olarak hareket eden iki ada ilgi çekmektedir. Bu fantastik doğa olayları, Bingöl'ün tanıtımı ve doğa turizmi için çekici birer öğe olarak karşımıza çıkmaktadır.

3 TEMA

1 Döngü

Eşsiz Tabiat Değerleri

Bingöl'ün karakteristik özelliklerinin başında doğal güzelliği ve değerleri yer almaktadır. Ünlü gezgin yazar Evliya Çelebi "Seyahatname" adlı eserinde Bingöl'ün doğal güzelliğinden, bitki türlerinden, çok çeşitli çiçeklerden, göllerden ve bu göllerde yetişen balık türlerinden uzun uzadıya bahseder. Türkiye'nin yaylalarının içinde en meşhur, en güzel ve en beğenilen yaylanın Bingöl Yaylası olduğuna değinir. Bingöl tarihi boyunca bu eşsiz güzelliği korumuştur. Sosyo-politik nedenler ve kentsel gelişmeye olan direnç ile birlikte doğal güzelliği tahrip olmamıştır. Bu doğal yaşamın döngüsü sürmektedir. Özgül zaman-mekan ilişkisi olan Bingöl'ün doğal döngüsü yeniden üretilecektir.

2 Devinim

Kır- Kentin Gündelik Ritimleri

Bingöl'ün eşsiz doğasının kent yaşamına eklemlenmesi için, kentin gündelik koşuşturmaları içinde kendini mekânsal kodlamalarıyla hatırlatması gerekmektedir. Bingöl Üniversitesi ile gelen yeni konut ihtiyacı, mevcut nüfusun konut ihtiyacı kır-kent yaşama birimi modelleri ile birlikte çözülmelidir. Açık alanları geniş, yatayda hareketli mekânlar elde etmeye elverişli bir kent ütopyası, Bingöl'ün kimliğine ve birikimine uygundur. Ekonomik, sosyal ve mekânsal ilişkilerin daha yoğun yaşandığı gündelik kent yaşamı kıra dönen yüzü ile kentliye yeni yaşam pratikleri sunacak, gelen ziyaretçileri de kır-kentin günlük ritmine çekecektir. Bingöl'ün dört tarafını saran dağlar, kent merkezinde birbirini takip eden nirengi noktaları vasıtasıyla kendini hatırlatacak benzersiz panaromik görüntüler ile bu yüzünü kıra dönmüş kent imgesini de güçlendirecektir.

3 Dingin

Yavaş Büyüme

Bingöl geçmişten bu yana şifalı yaylaları ve suları ile dikkat çekmiş bir coğrafyaya sahiptir. Zaman içinde kentleşme, modern dünyaya uyum sağlayarak artmış, fakat günümüzde hala kır yaşamından gelen dinginliğini muhafaza etmektedir. Kent modelinde Bingöl, yoğun sanayi yatırımlarının cazibe merkezi olma hayalini kurmamalıdır. Kendini korumuş bu muazzam coğrafyanın elverdiği nefes alma alanları, yerel halk ve ziyaretçiler için farklı bir alternatif rota yaratacaktır. Tarım ve hayvancılık sektörü, bunların kırda ve kentte örgütlenmesi, pazara açılması için Ar-Ge çalışmaları ve doğa/kültür turizm politikaları kentin ekonomisini geliştirecektir. Bingöl, şifalı suları ve yaylalarıyla, ihtiyaçlar doğrultusunda ortaya konan doğa ile iç içe büyüme, tasarım ve stratejileri ile geleceğe bakacaktır.

3 STRATEJİ

1 Kalkınma

Kırsal İstihdam

Göçün ve neden olduğu etkilerin azaltılması için başta istihdam yaratımı ve ilgili eğitimin verilmesi, işletmeler açılması olmak üzere ekonomik imkanları artırıcı bir strateji olarak kalkınma, öncelikli bir konudur. Temel ekonomik lokomotif olan hayvancılık sektörünün geliştirilmesi ve bu alan özelinde farklılaşan projelerle desteklenerek, bölgede bir merkez yaratılması sağlanmalıdır. Bunun yanı sıra, kırsal kalkınmayı hedefleyen bir strateji ile bölgedeki sağlık, eğitim, altyapı ve sosyal hizmetlerin sunumu artırılmalıdır. Bingöl'ün bu hizmet sunumundaki yetersizlikleri giderilerek, kırsal hayat ve üretim de teşvik edilmiş olacaktır. Hayvancılık ve arıcılık temelinde örgütlenen kırsal üretim, turizm ile bir araya getirilebilir. Bölgedeki kırsal hayatın ve doğayla özdeşleşmiş yaşam tarzının turizmde bir değer olarak karşılığını bulması kent için yeni bir istihdam alanı oluşturacaktır.

2 Katılım

Ortak Paydada Buluşmak

Yerel öz güçlerin kullanımı ve geliştirilmesi için katılımcı bir anlayışla bir araya gelen kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, mahalli örgütler, üniversite ve meslek örgütleri kentteki sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik ortak akıl üretmelidir. Katılım kültürünü her ölçekte gerçekleştirecek toplum bilinci ve dayanışma sağlanmalıdır. Yerel örgütlenmeler güçlendirilerek paylaşım ve çoklu yapı ile katılım kültürü gerçekleştirilmelidir.

3 Koruma

Koruma ve Kullanma

Bingöl'ün kent-bölge vizyonunun gerçekleşmesi için belirlenen bir diğer önemli strateji, Bingöl'ün kendi var olan değerlerini koruması/muhafaza etmesidir. Gündelik hayatın parçası olan doğal ve tarihi değerlerin korunması öncelikli konulardan biridir. Koruma ile birlikte kullanım değerlerinin artırılması hem bu değerleri sahiplenme hissini geliştirecek, hem de bu değerlerin korunarak turizm faaliyetleri ile ekonomik getiri oluşturmasını sağlayacaktır.

3 SEKTÖR

1 Hayvancılık

Öncü Sektör

Bingöl'ün ekonomisinin temelinde hayvancılık olması yaşam için çok önemlidir. Hayvansal ürünler değerinde son yıllarda da kayda değer artışların olması bu üretim faaliyetini geliştirme stratejilerinin gerekliliğini doğrulamaktadır. Hayvancılık organize bölge projeleri ile bu sektörde birliktelik ve ilgili pazarın gelişimi sağlanmalıdır. Bölgedeki hayvancılığa yönelik yem üretim tesisleri ile yerel üretim çeşitlendirilmeli ve geliştirilmelidir. Yetiştiricilik koşullarının iyileştirilmesi amacıyla yer bitkileri tarımı, hastalık ve zararlı popülasyonun baskı altında tutulmasına yönelik mücadele hizmetleri desteklenmektedir. Hayvancılığın gelişimi için mera alanlarının korunması da öncelikli mekansal stratejilerden biri olmalıdır.

2 Turizm

Doğanın Güzelliğini Paylaşma

Bingöl'ün var olan fiziksel, sosyal ve kültürel değerleri, çeşitli turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine olanak tanımaktadır. Doğa turizmi, kış turizmi, kırsal turizm, yayla/çiftlik turizmi ve kültür turizmi potansiyelleri değerlendirilmelidir. Bu turizm tiplerinin çevreyle uyumlu bir yöntemle hayata geçirilmesi hem ekonomik hem de sosyal açıdan olumlu katkı sağlayacaktır. Bilhassa bu turizm biçimlerinin kırsal hayata ilişkin olması kırsal kalkınmayı desteklediği gibi kırsal yaşamın deneyimlenmesine de katkıda bulunacaktır.

3 Arıcılık

Bin Bir Çiçek Bin Bir Güzellikten Gelen Bal

Bingöl coğrafyası itibariyle arıcılık yapmaya çok elverişlidir. Eşsiz doğal güzellikleri, arıcılık ve bal üretimi faaliyeti için biçilmiş kaftan misalidir. Buna paralel olarak, elde edilen kaliteli Bingöl balı marka olabilecek niteliktedir. Oldukça önemli bir üretim hacmine sahip olan bu sektör, ilgili yatırımlar yapılarak teşvik edilmelidir. Bingöl, Arı Yetiştiricileri Birliği ve 40 üyeli Bal Üreticileri Birliği ilde üreticilere destek olmaktadır. 4 adet bal paketleme tesisinin bulunduğu Bingöl'de, ana arı üretim işletmesinin kurulması ve eğitimlerin artırılması ile arıcılık faaliyeti ve bal üretim miktarında artışlar sağlanacaktır. Bingöl için organik bal üretimi konusunda farklılaşarak bölgesel ve ulusal pazarda yerini alması konusu çok önem taşımaktadır.

3 PROGRAM

1 Eğitim

Eğitimin Diyalektiği

Temel eğitim açısından ilköğretim okullaşma oranı incelendiğinde Türkiye geneline göre oldukça geri sıralarda yer alan Bingöl'de eğitimsizlik sorununa yönelik çalışmalar öncelik taşımaktadır. Temel eğitimde kızların okullaşma oranı erkeklerinkine görece fazla düşüktür. Eğitimdeki bu cinsiyet ayrımının giderilmesi konusunda da bilinçlendirme çalışmaları yapılmalı ve eğitimde hizmet sunumunu geliştirecek, iyileştirecek politikalar üretilmelidir. Kırsal alandaki/köylerdeki okullara erişim konusu çözülmeli ve temel eğitim sonrası bölge koşullarına göre üretim biçimlerine ilişkin özelleşmiş eğitim hizmetleri ile yerel üretimi geliştirmek amacıyla nitelikli işgücü sağlanmalıdır. Bingöl'de kurulan üniversitede oluşturulacak Hayvancılık Akademisi'nde hayvancılığa ve arıcılığa yönelik araştırmalar yapılmalı ve yerel halk ile projeler yapılarak yerel dinamizm ve bilgiden yola çıkarak, üretimin gelişmesi öngörülerek birbirini besleyen ilişki kurulmalıdır.

2 Ekonomi

Genç İşgücünün İstihdamı

Bingöl kentinin genel kurgusunda başat olan hayvancılık, arıcılık ve turizm sektörü özellikle genç nüfusun istihdamı ile daha da gelişecektir. Bingöl'ün önemli sorunlarından olan genç nüfusun yetiştirilmemesi ve işsizlik sorunu, üniversite-kamu-özel sektör işbirliği ile çözüme kavuşturulmalıdır. Bingöl Üniversitesi yerel üretim konusunda yetişmiş nitelikli işgücüne istihdam sağlayacak ve yeniliklere açık gelişme dinamizmini destekleyecektir. Bu sektörlere bağlı üretim tesisleri, örneğin hayvancılık ve arıcılığa bağlı üretime yönelik ambalaj ve paketleme tesisleri, yem üretim tesisleri kurularak pazarlama konusunda hem ekonomik katkı sağlanacak hem de bu hizmetin yerelde yapılması genç işgücü için istihdam yaratacaktır. Bu sektörlerin ardından gelen meyve ve sebzecilik de Bingöl için önemli bir üretim alanıdır. Meyveciliğin katma değerini yükseltecek olan reçel ve konserve sektörü bölgede geliştirilebilir.

3 Çevre

Doğadan Gelen Güzellik

Bingöl, sahip olduğu doğal kaynakların güzelliği ile bölgede farklılaşan bir kenttir. Doğal çevrenin sürekliliği açısından, uygulanacak projelerde çevre koruma ilkeleri öncelik kazanmalıdır. Kırsal yapı da dikkate alınarak çevreye zararlı sanayi üretim tesislerinin yapımı ve benzeri çevre tahribatı oluşturabilecek yatırımlar önlenmelidir. Çevre dostu projeler üretilerek var olan zenginliklerin korunup kullanılarak sunulması sağlanmalıdır. Yapılaşma da bu prensip çerçevesinde biçimlendirilmeli ve kır-kent uyumu özgül dokular oluşturularak gerçekleştirilmelidir.

3 PROJE

1 Omurga Peri — Peri Suyu'nun Birleştiriciliği

Doğal/Mavi/Aqua Proje

Elazığ, Tunceli ve Bingöl kentlerini bir arada tutan önemli bir coğrafi unsur olan Peri Suyu ve çeperinde geliştirilecek proje, bütüncül niteliği ile bölgenin doğal ve kültürel uyumunu sağlayarak aralarındaki ilişkiyi pekiştirecektir. Peri Suyu'nun öncelikli olarak korunması esastır. Koruma ilkesi çerçevesinde, çeperinde turistik (kırsal turizm, çiftlik turizmi, yayla turizmi) ve sportif faaliyetler ile örgütlenecektir. Her yerelin kendine özgü üretimi ve kültürü ile oluşturduğu desenler Peri Suyu çevresinde doğal bir bezeme oluşturacaktır. Bu proje ile Peri Suyu özgür akacak ve üzerinde HES gibi enerji üretim tesisleri yapılması engellenecektir.

Kırsal yaşam bu omurga çevresinde farklı mekânlarda deneyimlenebilecektir. Yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve yerelin birlikte organize edeceği bu proje Peri Suyu Festivali ile bölgedeki farklı dil, lehçe, türkü, halk oyunları, gelenek-görenek, el sanatlarının sunulması ve bir araya getirilmesi için önemli bir fırsat sunacaktır.

3 PROJE

2 Tarihi Belleğin Canlandırılması Tarihin İzlerini Keşif

Urartu yolu : ‘‘Tarihin izini sürmek’’

2800 yıl önce yapılmış olan dünyanın en eski ulaşım sistemlerinden biri ve de ilk karayolu olma özelliğine sahip Urartu Yolu’nun kalıntıları Bingöl’de bulunmaktadır. Urartu Yolu’nun izleri Bingöl-Elazığ Karayolu’nun 40. km.sinden başlayıp Karakoçan düzlüğüne kadar devam etmektedir. Tarih boyunca medeniyetlere ev sahipliği yapmış bu coğrafyanın/mekanların bağlantılarına işaret eden, önemli tarihi bilgi ve belge niteliğindeki bu yolun izleri bir bütün olarak incelenmeli ve tarihi değerinin yanı sıra simgesel değeri de ön plana çıkarılarak korunmalıdır.

‘‘Çapakçur’’ Kentsel Yeşil Koridor- ‘‘Kamusal Alanda Eski-Yeni Bir Arada’’

Bingöl’ün bilinen en eski ismi Cebel-cur’dur. Cebel dağ, Cur akan anlamındadır. Bu kelimenin zamanla Çabakçur şeklinde telaffuz edildiği tahmin edilmektedir. Çabakçur ‘‘akan temiz su’’ anlamına gelmektedir. Evliya Çelebi’ye göre bu isim Büyük İskender tarafından verilmiştir. Hikayeye göre İskender’in dayanılmaz ağrılarına şifa/çare olduğu için buradan akan bu suya ‘‘cennet suyu’’ anlamına gelen Çabakçur adı verilmiştir. İskender’in emriyle de buraya aynı isimde bir kale inşa edilmiştir. Bingöl’ün ismi de 1944 yılına kadar ‘‘Çapakçur’’ olarak geçmiştir. Şehrin merkezinden geçen ve kente ismini veren Çabakçur Çayı’nın hem tarihi önemi hem de doğal peyzaj öğesi olması göz önünde bulundurulduğunda, bu iki unsurun bir araya geldiği bir kullanım yaratılmalıdır. Çapakçur Çayı’nın çeperi kentin nefes alabileceği kentsel yeşil alan/koridor olarak tasarlanarak, dünü-bugünü/eskiyi-yeniyi imgeleyen bir kamusal ortak alan üretimi projelendirilmelidir.

3 PROJE

3 Doğanın Ritmi/Ezgisi Doğa Kültür İkilisi

Doğa-Kültür İkilisi

Bingöl’ün baskın karakteristik özelliği olan doğal değerlerinin, Anadolu’nun kültürel varlıkları içerisinde önemli bir yeri olan yörenin halk oyunlarına ve türkülerine ilham verdiği öngörüsü ile bu ikili ilişkinin özgüllüğü/özgünlüğü tanıtılarak paylaşılmalıdır. Doğanın kültürel üretime dair bu uyumundan üreyen kültürel değerler/varlıklar geliştirilmelidir.

Bingöl dağları, yaylaları, ormanları ve akarsuları ile halk oyunları ve türküleri arasındaki mistik ilişki incelenmeli, tematik olarak bu ikili üzerinden çeşitli araştırmalar yapılmalıdır. Bu çalışma, turizm aktivitelerine de zenginlik katacaktır.

Belirli doğa-kültür odakları oluşturularak doğa ve müzik temalı atölyeler, festivaller gibi farklılaşan aktiviteler, kültürel varlıklara olan ilginin artmasını ve kültürel aktarımı sağlayacaktır.

BÖLÜM 05

BİNGÖL'ÜN GELECEĞİ İÇİN
7 TEMEL İLKE

BİNGÖL'ÜN GELECEĞİ İÇİN 7 TEMEL İLKE

1.BİRİKİM: Kültürel & Doğal Değerler

2.BEREKET: Doğal İmge Bolluğu

3.BÜTÜNLÜK: "Doğa-Kültür-Ekonomi Sarmalı"

4.BARIŞ: Kültür ve Hoşgörü Birlikteliği

5.BİLGİ&BİLİM: Bilgiye Ulaşma/Bilim Temelli Çalışmalar

6.BEZENME: Doğanın Bezemesi Bingöl

7.BECERİ: Yöreye Özgü Ürünler

BİRİKİM: KÜLTÜREL & DOĞAL DEĞERLER

Bingöl, fiziki ve sosyal birçok değeri içermektedir. Yaylalarının, dağlarının, akarsularının, kaplıcalarının, tarihi değerleri ve yerele özgü ürünlerinin getirdiği fiziki; manevi değerleri, günlük yaşam pratikleri, efsaneleri, halk oyunları ve farklı dillerin konuşulması gibi sosyal değerlerinden oluşan oldukça önemli bir birikime sahiptir. Bu birikimin korunması, gelişmesi ve aktarımı özenle gerçekleştirilmelidir.

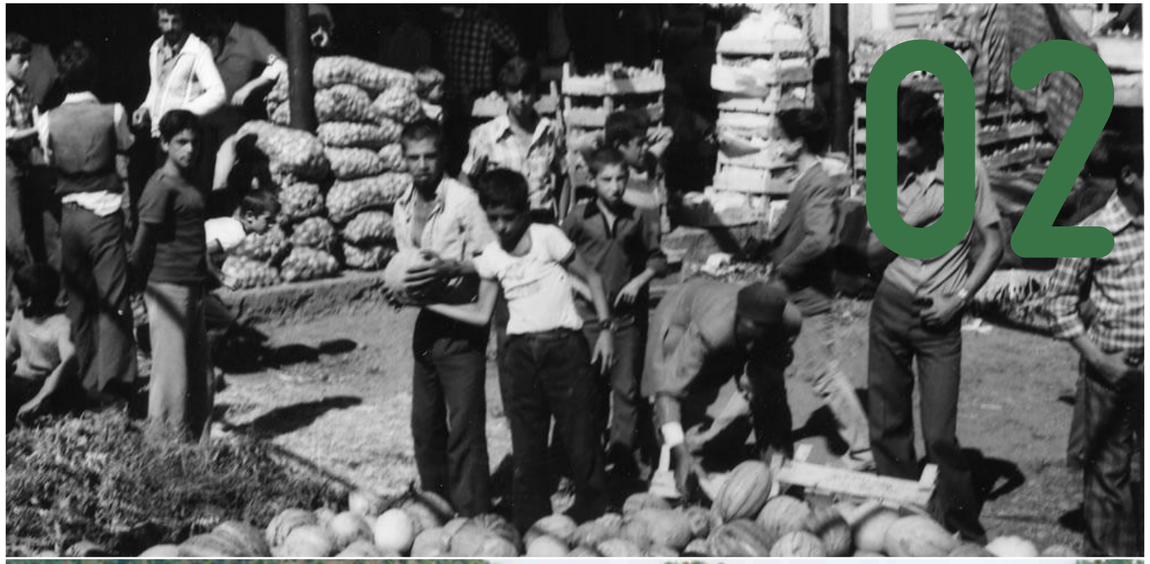

BEREKET: DOĞAL İMGE BOLLUĞU

Bingöl'ün kimliğinin ve birikiminin oluşmasındaki önemli unsur, doğal değerlerinin bolluğudur. Yaylaları, kaplıcaları, dağları ile Bingöl gezen her kişide derin bir pastoral imge bırakır. Bu bereketi salt ekonomik değerler uğruna kullanmamak, çok yönlü bir koruma planlaması çalışmasıyla toplumun kullanımına açmak, bir koruma ilkesi olarak kabul edilmelidir.

BÜTÜNLÜK:
"DOĞA-KÜLTÜR-EKONOMİ SARMALI"

Öngörülen bölgesel ve kentsel vizyonlar çerçevesinde/kapsamında, Bingöl'ün bölge ile bütünleşik bir doğa-kültür-ekonomi sarmalı içinde olması şarttır. Tarımda ve hayvancılıkta ilerleme, yine bölgesel işbirlikleri, tarımın üniversite ile pazarla olan ilişkileri bütünlük kazanmalı ayrıca kendi içinde de bu tarz ilişkiler sistematiğini geliştirmelidir.

Sanayi yatırımcılarının göz bebeği olmasından sakınılan Bingöl, bölgede sanayi ve lojistik merkez olma gibi rollerin biçildiği Malatya ve Elazığ ile bu temalarda ilişkileri, sakin kent modeli ile büyümesi ön görülen Tunceli ile de kırsal ve tarımsal ilişkileri yoğun olarak kurmalıdır. Doğa ve kültür turizminde de Bingöl, bu tarz tematik ilişkiler içinde rolünü belirlemeli ve bütünleşme stratejileri/tasarımları ile bütün içinde bağlamsal yerini almalıdır.

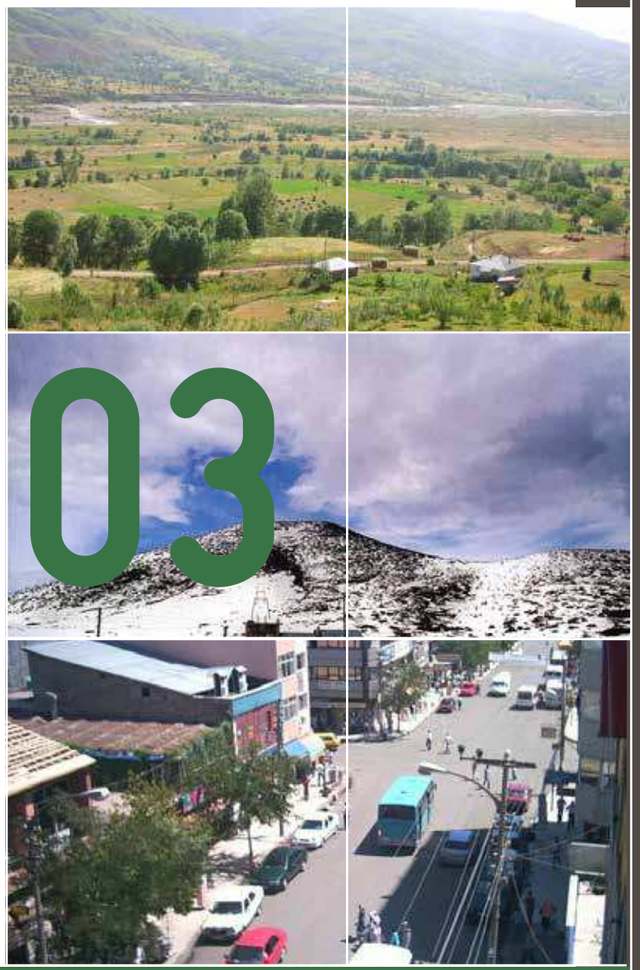

BARIŞ: KÜLTÜR VE H
OŞGÖRÜ BİRLİKTELİĞİ

Farklı etnik kimliklerin ve kültürlerin varlığı, önemi ve gereksinimleri, temel hak ve özgürlükler çevresinde şekillenen talepleri dikkate alınarak yapılan düzenlemelerle ve de bölgeler arası dengesiz gelişimin önüne geçilmesiyle birlikte barış ortamı sağlanmalıdır. Halklar kendi dilini, inancını ve düşüncelerini özgürce ifade edebilmeli, yaşayabilmelidir. Bingöl'ün kent vizyonunda önemli vurgulardan biri kültürün özgünlüğü, bozulmamışlığı/ korunmuşluğu ve de çeşitli kültürlerin bir arada bölgeyle uyumlu bir şekilde bu zamana kadar gelebilmesinden kaynaklıdır.

04

BİLGİ&BİLİM: BİLGİYE ULAŞMA/ BİLİM TEMELLİ ÇALIŞMALAR

Günümüz dünyasında bilgiye ulaşma hızı bilimsel gelişme hızıyla paralellik göstermektedir. Yeni kurulan Bingöl Üniversitesi'nin, bölgenin değer ve potansiyellerine yönelik uzmanlık araştırmaları ve çalışmaları Bingöl'ün geleceği açısından büyük önem arz etmektedir. Yüzü kıra dönük kent Bingöl, "yavaş büyüme" stratejisini benimsemiştir. Bu, kente gelişim önermeden kendi haline bırakmak anlamına gelmemekte, değişimi daha doğru ve kontrollü mekanizmalarla kontrol etmek anlamına gelmektedir. Daha hassas ve bilimsel analize dayalı, değerlendirme ve karar verme süreçleri, tüm kentin yönetiminde önemli rol oynayacaktır. Yerel yönetimler, üniversiteler ile iş birliği içinde olmalı ve karar üretme / projelendirme süreçlerinde bilimsel veri ve analizleri kullanmalıdır.

05

06

BEZENME: DOĞANIN BEZEMESİ BİNGÖL

Kırla bütünleşmeyi, yavaş büyümeyi vizyon olarak benimseyen Bingöl'ün yeni fonksiyonlar ve düzenlemeler ile bezenmesi kaçınılmazdır. Artık, kır ve kent organik şekillerde değil; düzenli bir kent modeli politikaları sistematiğinde bir araya gelecektir. Bunun için var olan değerler etkin şekillerde kır/kent yaşamına katılacaktır. Kent, doğaya duyarlı tasarımlarla kır imgesini kente taşıyacak ve yeşilin dokusuyla bezenerek kullanıcısı ve ziyaretçisine görsel bir doyum yaşatacaktır. Bu bezenme sadece fiziksel değil ekonomik ve sosyal karşılıkları ile de mekana yansıyacaktır. Yeni işbirlikleri ve gelişme politikaları ile tarımsal üretim hayvancılık sektörü ile organize çalışacak, bu çeşitlilik de verimi artıracaktır. Kültür ve doğa turizmindeki analiz ve sunumlarla bütünleşmiş kır-kent yaşamı zengin doğa deneyimleri, spor olanakları ve çeşitli festivallerle bezenecektir. İlke, "dinginliği yeniliklerle bezeyerek" yeniden üretmektir.

BECERİ: YÖREYE ÖZGÜ ÜRÜNLER

Bingöl'de (bilhassa kırsal kesimlerde) mahalli el sanatlarına rastlamak mümkündür. Özellikle dokuma ve örgücülük az da olsa çömlekçilik varlığını korumaktadır. Kent merkezlerinde halı dokuma tezgahları ve kursları açılarak halıcılık faaliyetleri bir plan çerçevesinde sürdürülmektedir. Kırsal muhitlerde ise halk öncelikle kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla halı, kilim, palas, çorap, eldiven, heybe, keçe ve çömlekçilik ile ağaçtan yapılan tahta kaşıklar, hamur tekneleri, oklava ve kaval gibi mamulleri geleneksel olarak kendi el becerisi ve sanat zevki ile üretmektedir. Geliştirilen kırsal turizm politikaları ile kır yaşamının ziyaretçisi artacak, bu tarz özgün beceri ve yerele özgü ürünler bir kazanç alanı oluşturacaktır. Bunun için üretimde yerini alan kadının emeği, ekonomik olarak da karşılığını bulacaktır.

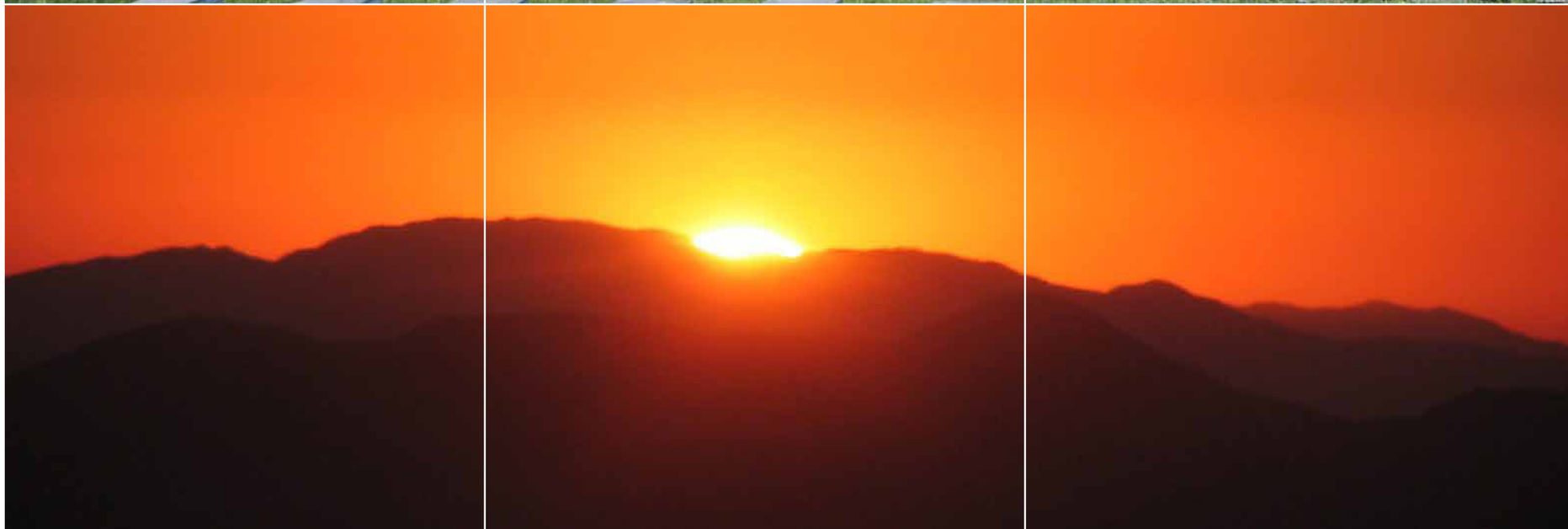

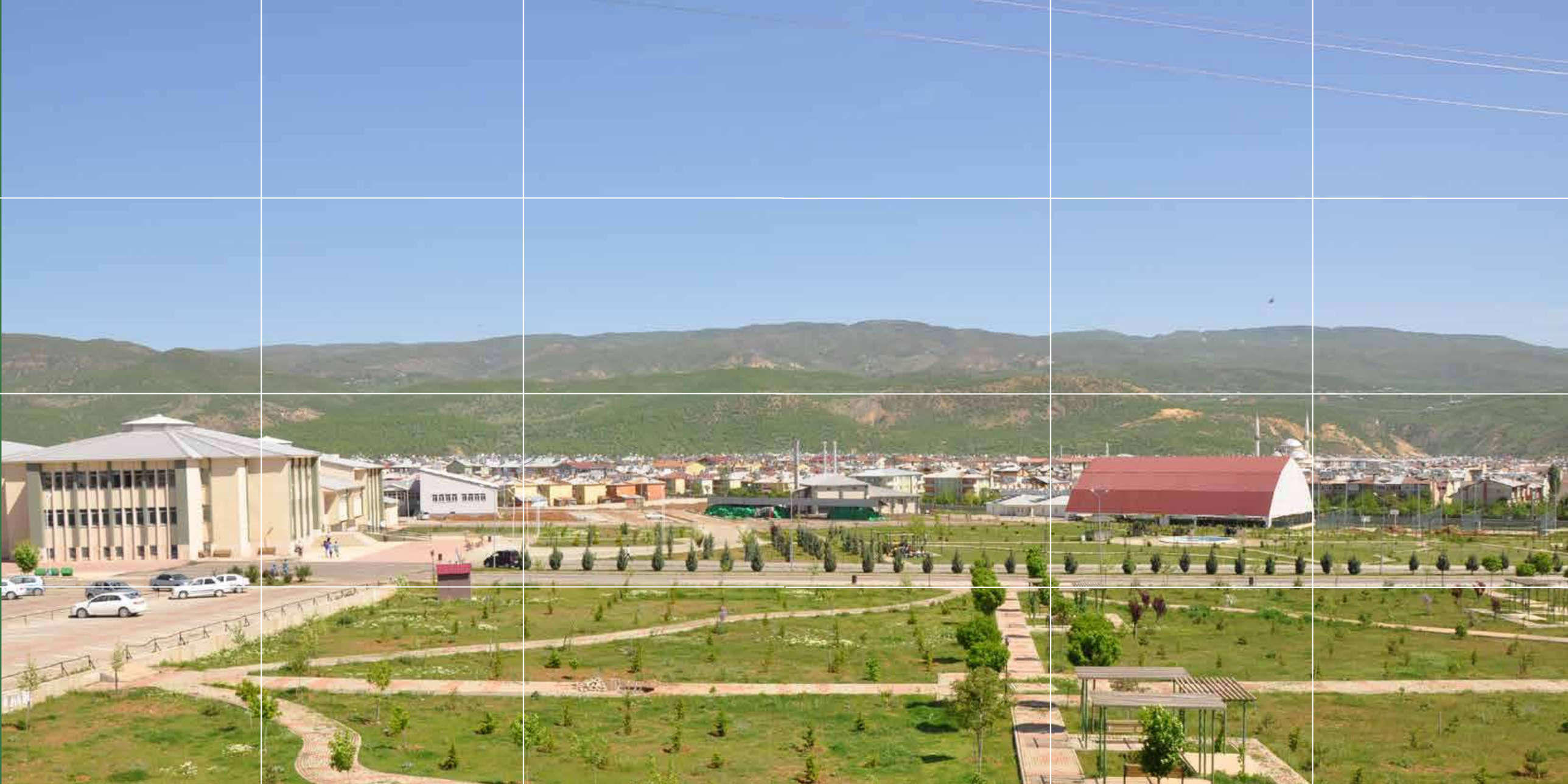

www.kentselvizyon.org